

Les excavacions arqueològiques, les pintures, els estris i eines que podem veure als museus, els monuments, els documents escrits en llengües avui desaparegudes i molts altres vestigis ens parlen d'un passat molt llunyà de la nostra espècie que es remunta a fa milions d'anys.

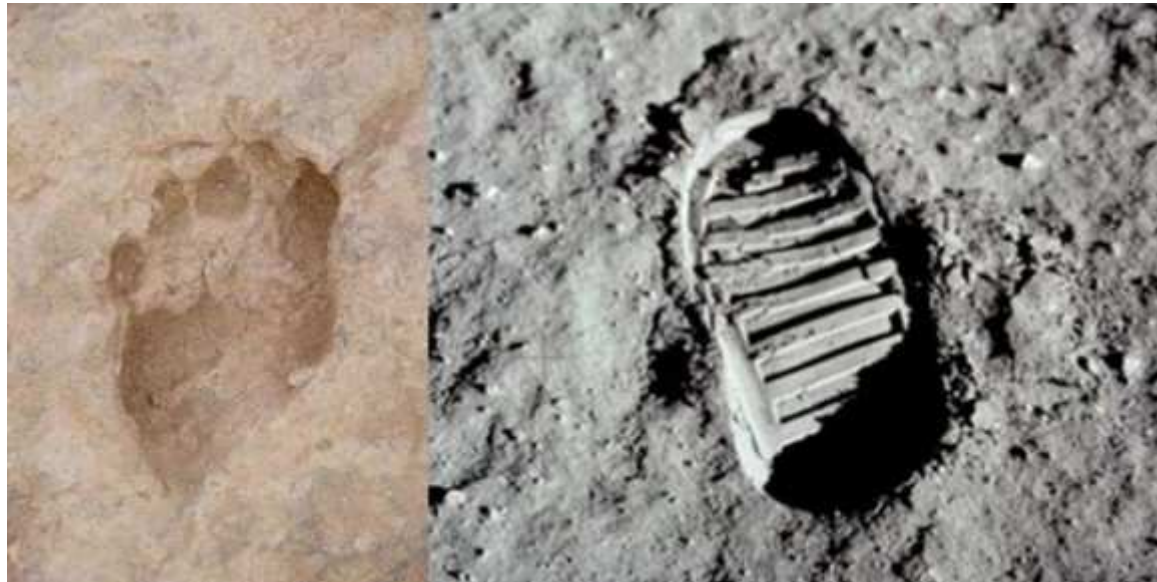
Gràcies als documents antics, restes arqueològiques, obres d'art... podem comprovar que el temps passa. Així es construeix la història!!

Sabem que els éssers humans van ser caçadors i recol·lectors que vivien en coves i que amb el temps van aixecar poblats agrícoles. Aquests poblats van esdevenir, amb el pas dels segles, poblades ciutats en les quals va aparèixer l'escriptura. Després de les populoses ciutats van arribar vastos imperis...

En definitiva, sabem que **la història ens permet iniciar un interessant viatge en el temps: el viatge cap als nostres orígens.**

LA HISTÒRIA

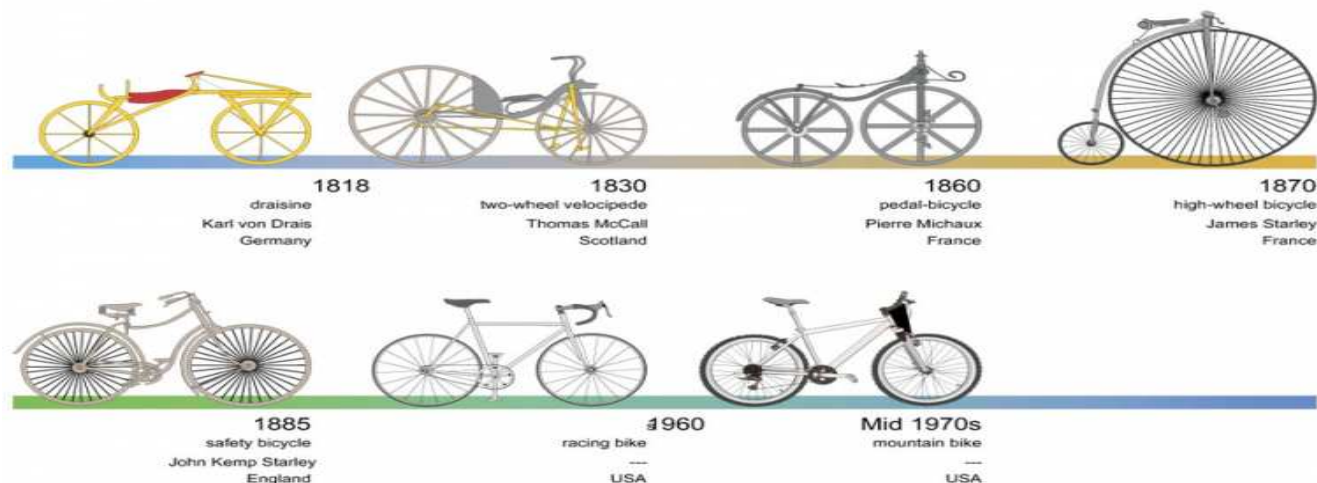
- La història és una ciència que estudia els fets ocorreguts en el passat i els seus protagonistes.
- Els fets poden ser polítics, econòmics, socials...i els protagonistes, és a dir, els que van viure aquests esdeveniments: reis, nobles, pagesos, obrers, polítics...

1. La utilitat de la història

La història **ens ajuda a comprendre el present**. Així, per entendre els fets actuals necessitem conèixer els que van ocórrer en el passat.

Així mateix, el coneixement de la història ens ajuda **a tenir una visió crítica dels fets i a no deixar-nos enganyar en el present**. Per ex., estudiar la 2ª guerra mundial i el nazisme ens ajuda a no ser manipulats si algú pretén justificar aquests fets.

2. Les fonts històriques

Per conèixer els fets esdevinguts en el passat els historiadors treballen **estudiant, contrastant i analitzant** les fonts històriques:

- **Fonts materials** ----- joies, vestits, armes, ceràmiques, estris de cuina.....
- **Fonts escrites** ----- cartes, testaments, premsa, diaris, contractes, llibres, inscripcions...
- **Fonts orals** ----- entrevistes, discursos, cançons
- **Fonts gràfiques o audiovisuals** ----- pintures, gravats, fotografies, pel.lícules...

Classificació de les fonts històriques

Les fonts històriques, per tant, ofereixen informació sobre l'activitat humana i permeten a l'historiador reconstruir el passat.

Segons el seu origen poden ser:

- **Primàries:** són les pertanyents a l'època històrica estudiada, com una moneda, una espasa, un diari privat, un anell
- **Secundàries:** són les elaborades a partir de les fonts primàries, en èpoques posteriors, com un mapa o la descripció d'una moneda que trobem en un llibre.

TIPOS DE FUENTES HISTÓRICAS

PRIMARIAS

NO ESCRITAS

- Monumentos
- Restos humanos o materiales
- Utensilios
- Edificios
- Testimonios orales

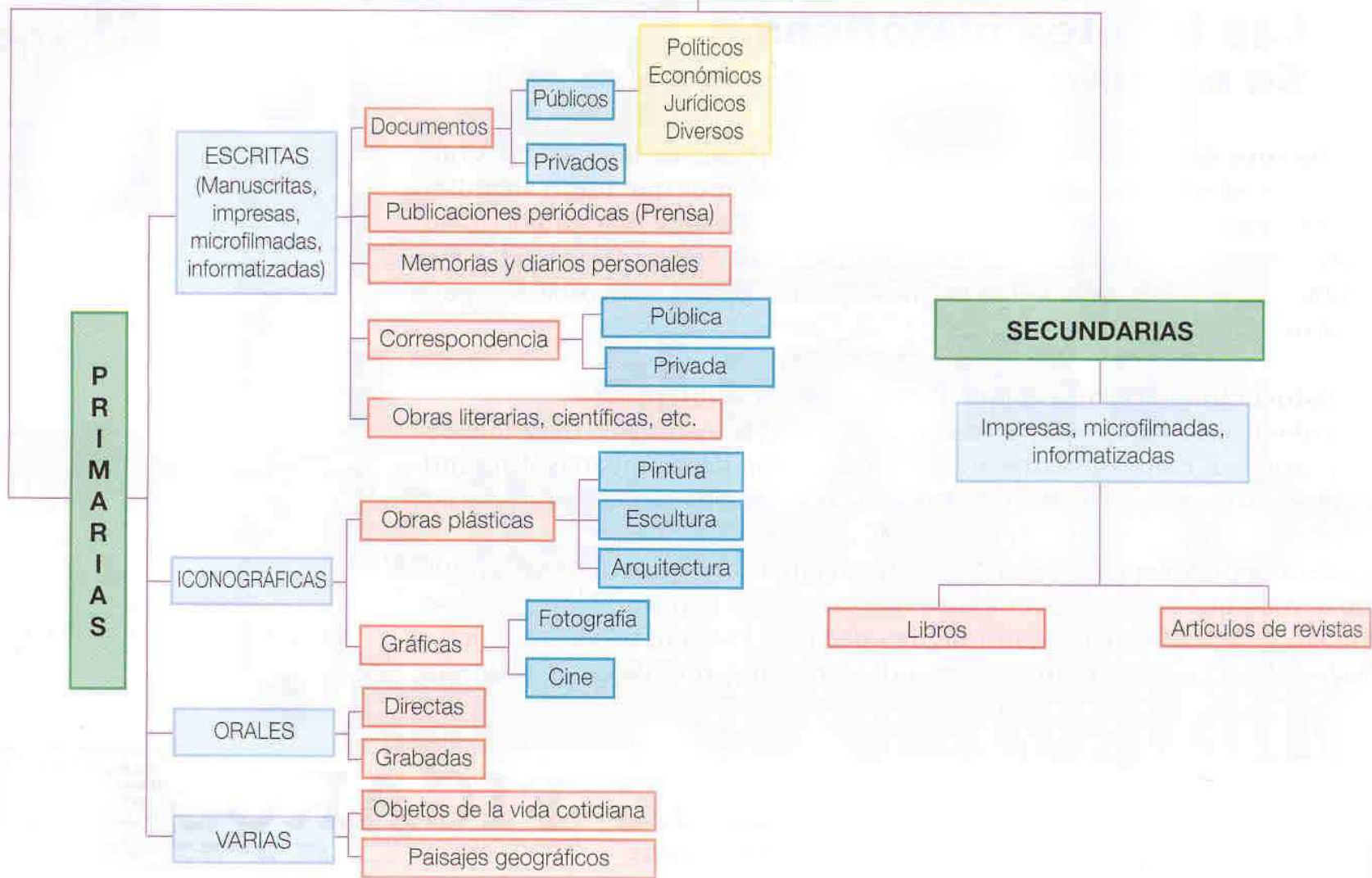
ESCRITAS

- Obras literarias
- Tratados
- Censos
- Documentos
- Periódicos
- Inscripciones
- Monedas

SECUNDARIAS

- Libros de Historia
- Biografías
- Tratados de arte
- Estudios arqueológicos

UNA CLASIFICACIÓN DE LAS FUENTES HISTÓRICAS

■ Pintura egípcia que representa la verema. Cap al 1500-1300 a. C.

1. Observa la pintura egípcia i explica quin tipus de font és. En quina edat històrica se situa?
— Descriu la pintura i explica quina informació his-

3. El treball de l'historiador

Per conèixer la història, és fonamental el treball dels historiadors. **Es tracta d'un treball d'investigació rigorós i científic que permet conèixer millor el passat, elaborar conclusions i donar-lo a conèixer.**

Els passos o fases del mètode de treball dels historiadors són els següents:

1. **Decidir que s'ha d'investigar i elaborar hipòtesis.**

Per ex., l'historiador decideix investigar quins instruments de caça utilitzaven els primers éssers humans.

Segons els seus coneixements previs, l'historiador suposa que eren uns instruments acabats en punta i afilats. **Aquesta idea (hipòtesi) s'ha de confirmar o modificar si no és correcta**, a partir d'una investigació

2. **Buscar informació**

A partir de la seva idea, l'historiador obté informació de les restes arqueològiques, els gravats....També es busquen dades sobre el tema en llibres, enciclopèdies.

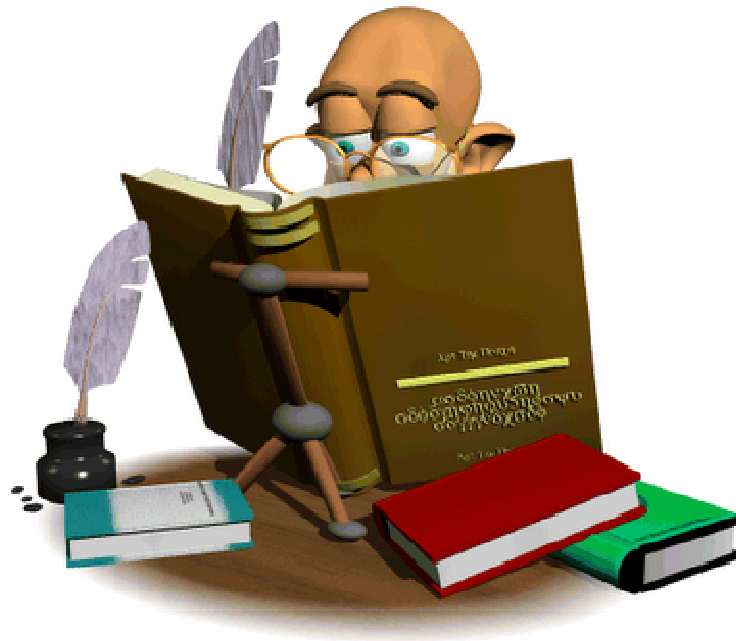
3. **L'anàlisi de les fonts d'informació**

Una cop obtinguda la informació, l'historiador l'analitza:

- Ha de **valorar si** la informació que li donen les diverses fonts **coincideix o no** (per ex., és habitual que d'una batalla sigui diferent la visió que se'n troba en un document elaborat pels vencedors o pels vençuts)
- Ha de **determinar** també **si totes les fonts tenen el mateix rigor** (per ex., és difícil que una persona que va viure un fet recordi xifres amb gaire detall i, en canvi, en un registre aquestes xifres poden trobar-s'hi recollides d'una manera més fiable).

4. L'elaboració de conclusions

Després d'analitzar la informació, l'historiador elabora una conclusió en la qual **dóna resposta** a les preguntes que es plantejava al començament de la investigació **i confirma o modifica la hipòtesi** que ha guiat la seva investigació.

¿Qué hace un historiador?

Les causes dels fets històrics

En les seves investigacions, els historiadors no intenten tan sols conèixer què va passar o com es vivia en un moment determinat, sinó que és **fonamental per a ells explicar el perquè** d'un fet o d'una manera d'organitzar-se i de viure d'una societat.

Els historiadors, doncs, **busquen les causes dels fets històrics i les seves conseqüències**. Les causes poden ser múltiples tipus:

- **Econòmiques**(la pèrdua de la collita a causa d'una sequera)
- **Polítiques**(l'esclat d'una guerra)
- **Socials**(la protesta d'un grup social per la pujada d'impostos)
- **Culturals**(un descobriment científic)
- **Personals**(la mort d'un rei sense descendència)

Els fets històrics són sempre resultat de diverses causes, per això, diem que **són multicausals**

Els fets històrics tenen uns efectes o conseqüències que poden ser causes d'uns altres esdeveniments. Això ens permet entendre la successió i els canvis dels fets històrics. Per ex.,el fet que Roma disposés d'un exèrcit nombrós i ben organitzat va ser una de les causes que li va permetre conquerir amplis territoris i crear un gran imperi.

Els protagonistes dels fets històrics

- ❑ **Tradicionalment**, els estudis d'història se centraven en una sèrie de **grans personatges** (reis, presidents, ministres..) i esdeveniments polítics (guerres, canvis de dinasties..) i s'oblidaven de la resta de les persones que van viure en una determinada època, és a dir, de la resta de la societat.
- ❑ **En l'actualitat**, els estudis d'història intenten també **conèixer** com han viscut **les persones** de les diverses èpoques i es fan estudis sobre com era la vida quotidiana, com pensaven, com s'educaven, quina era la situació de les dones....

MESURAR EL TEMPS: LA CRONOLOGIA

Un dels treballs dels historiadors consisteix a **situar els fets** en el temps.

L'estudi de **la mesura del temps** i de la successió ordenada del passat és el que anomenem **cronologia**.

1. Unitats de temps

- ▶ 1 hora = 60 minuts
- ▶ 1 minut = 60 segons
- ▶ 1 dia = 24 hores
- ▶ 1 any = és el temps que triga la terra a efectuar el moviment de translació. Un cicle solar complet dura 365,24 dies
- ▶ 1 lustre = 5 anys
- ▶ 1 dècada = 10 anys
- ▶ 1 segle = 100 anys
- ▶ 1 mil.leni = 1000 anys

2. Recorda la numeració Romana

Per a indicar els anys fem servir la numeració àrab, però, per a indicar segles i mil.lenis s'utilitza la numeració romana. Recorda que és un sistema de numeració que utilitza 7 lletres majúscules a les quals se'ls ha assignat un valor numèric.

lletra	I	V	X	L	C	D	M
valor	1	5	10	50	100	500	1000

S'utilitza principalment:

- En els noms d'emperadors, reis i papes: Benet XIV
- En els números de capítols i toms d'una obra: capítol X
- En els actes i escenes d'una obra de teatre: acte III
- En la designació d'olimpíades, congressos: V olimpíada.

Regles

Per escriure dates amb xifres romanes recorda aquestes normes:

<ul style="list-style-type: none">■ Les lletres I, X, C, M es poden repetir fins a tres vegades. Cap número es pot repetir la mateixa lletra més de 3 vegades.■ V, L, D no es repeteixen mai perquè les lletres X C M representen el seu valor duplicat.	<p>III -----3 CCC ---- 300</p>
<ul style="list-style-type: none">■ Si a la dreta d'una xifra romana s'escriu una altra igual o inferior, el valor d'aquesta es suma a l'anterior.	<p>VI ---- 5 + 1 = 6 MC --- 1000 + 100 = 1100</p>
<ul style="list-style-type: none">■ Si a l'esquerra d'una xifra romana s'escriu una altra menor, el valor d'aquesta es resta de la major.	<p>IV ---- 5-1= 4 CM --- 1000-100 = 900 CD --- 500-100 = 400</p>

<ul style="list-style-type: none"> ■ La I sol resta davant V i X, resta 1 unitat ■ La X sol resta davant C i L, resta 10 uni. ■ La C sol resta davant D i M, resta 100 u. 	$IX=10-1=9$ $XC=100-10=90$ $990= CMXC$ $CD=500-100=400$
<ul style="list-style-type: none"> ■ D, L, V mai a l'esquerra per restar 	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Si entre dues xifres qualsevol, n'existeix una altra menor, aquesta restarà el seu valor a la següent: 	$XIX=19$ $LIV=54$ $CXXIX=129$ $LXXIV=74$
<ul style="list-style-type: none"> ■ Per números amb valors iguals o superiors a 4000 es col.loca una línia horitzontal per sobre del número per indicar que es multiplica per 1000. ■ Si es posen dues ratlles queda multiplicat per un milió. 	$\underline{V}=5000$ $\underline{X}=10000$ $\underline{L}=50000$ $\underline{C}=100000$ $\underline{D}= 500000$ $\underline{M}=1000000$

Sistema de Numeración Romano

1 = I	10 = X	100 = C	1000 = M
2 = II	20 = XX	200 = CC	2000 = MM
3 = III	30 = XXX	300 = CCC	3000 = MMM
4 = IV	40 = XL	400 = CD	
5 = V	50 = L	500 = D	
6 = VI	60 = LX	600 = DC	
7 = VII	70 = LXX	700 = DCC	
8 = VIII	80 = LXXX	800 = DCCC	
9 = IX	90 = XC	900 = CM	

10.000 = \overline{X}
50.000 = \overline{L}
100.000 = \overline{C}
110.000 = \overline{CX}
150.000 = \overline{CL}
200.000 = \overline{CC}
300.000 = \overline{CCC}
400.000 = \overline{CD}
500.000 = \overline{D}
600.000 = \overline{DC}
700.000 = \overline{DCC}

800.000 = \overline{DCCC}
900.000 = \overline{CM}
901.000 = \overline{CMI}
999.000 = \overline{CMXCIX}
1.000.000 = \overline{M}
2.000.000 = \overline{MM}
3.000.000 = \overline{MMM}
4.000.000 = \overline{IV}
100.000.000 = \overline{C}
500.000.000 = \overline{D}

3. Datar els fets històrics

Per ordenar cronològicament els fets històrics cal prendre una **data de referència**.

Aquesta data de referència pot haver canviat al llarg del temps i no és la mateixa per a totes les cultures. Per ex,:

- **Antigament**, els grecs iniciaven la datació l'any de la celebració de la primera Olimpíada
- **Els romans** la començaven l'any de la fundació de Roma que nosaltres datem en el 753 a C.
- **Els musulmans** prenen com a referència l'any en que Mahoma va fugir de la ciutat de la Meca a la de Medina (622 d. C.)
- En **la cultura occidental** el còmput d'anys s'inicia amb el naixement de Jesucrist, és l'any 1. Els anys anteriors a aquesta data es referencien com a abans de Crist (a.C.) i els posteriors, com a després de Crist (d. C.)

Naixement de crist

Any 100 a. C.

Any 1

any 100 d. C.

| segle I a. C.

| segle I d. C.

|

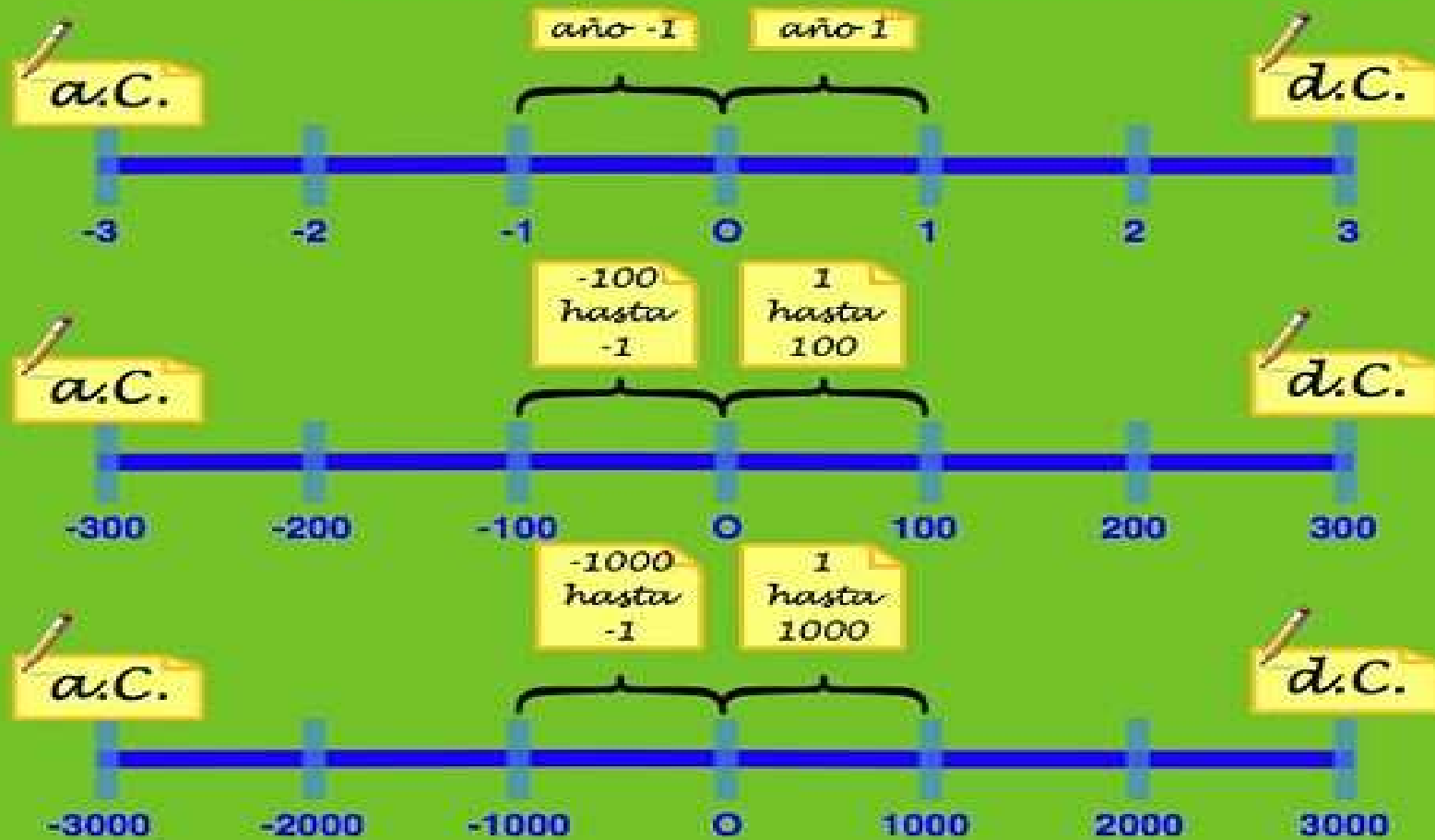
Els segles són períodes de 100 anys. Observa:

- Segle I De l'any 1 al 100
- Segle II de l'any 101 al 200
- Segle V de l'any 401 al 500
- Segle XI..... De l'any 1001 al 1100
- Segle XII De 1101 al 1200
- Segle XXI De l'any 2001 al 2100

No hi ha any 0, per tant, l'any 900 serà s.IX sense sumar,
el 1800 s. XVIII, en canvi, el 1801 serà s. XIX

¡¡¡NO EXISTE EL AÑO CERO!!!

2001 a. C.
2000 a. C.
(Fa 4 000 anys)

1500 a. C.

1001 a. C.
1000 a. C.
(Fa 3 000 anys)

400 a. C.
300 a. C.
200 a. C.
100 a. C.
1 a. C.
1 d. C.
100 d. C.
200 d. C.
300 d. C.
400 d. C.

Com que no existeix l'any 0, el segle I transcorre entre l'any 1 i l'any 100, el segle II entre el 101 i el 200, i així successivament.

El primer mil·lenni transcorre entre l'any 1 i l'any 1000, el segon mil·lenni entre el 1001 i el 2000, i així successivament.

1000 d. C.
1001 d. C.

1500 d. C.

2000 d. C.
2001 d. C.

2500 d. C.

II mil·lenni a. C.

I mil·lenni a. C.

Segle IV a. C.

Segle III a. C.

Segle II a. C.

Segle I a. C.

Segle I d. C.

Segle II d. C.

Segle III d. C.

Segle IV d. C.

I mil·lenni d. C.

II mil·lenni d. C.

III mil·lenni d. C.

Per a saber a quin segle correspon una data, pots fixar-te en els exemples. Després completa la taula.

Any 42 → De l'any 1 al 100 → segle I

Any 319 → (3 + 1) → segle IV

Any 1989 → (19 + 1) → segle XX

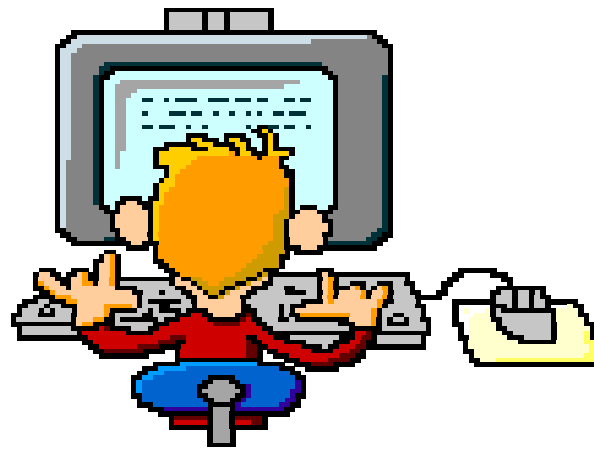
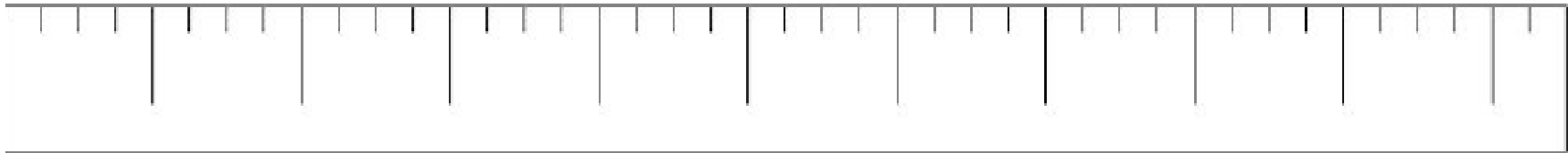
EDAT	Anys	Operació	Segles
ANTIGA	3000 a. C. - 476 d. C.	3000 → 30 4 + 1 → 5	s. XXX a. C. - s. V d. C.
MITJANA	476 d. C. - 1453 d. C.	4 + 1 = 5 14 + 1 = 15	s. V d. C. s. XV d. C.
MODERNA	1453-1789	14 + 1 = 15 17 + 1 = 18	s. XV d. C. s. XVIII
CONTEMPORÀNIA	A partir de 1789	17 + 1 = 18	s. XVIII

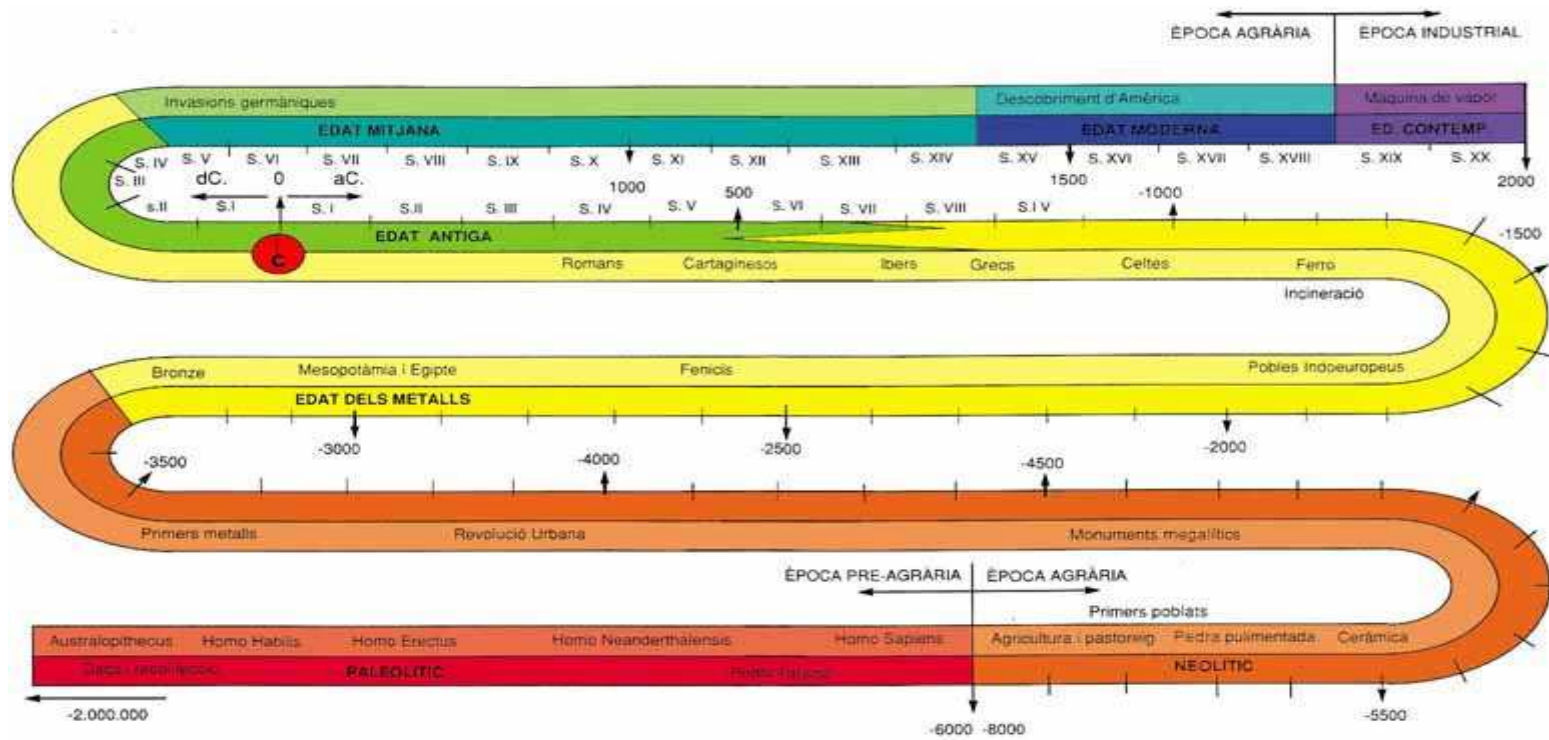

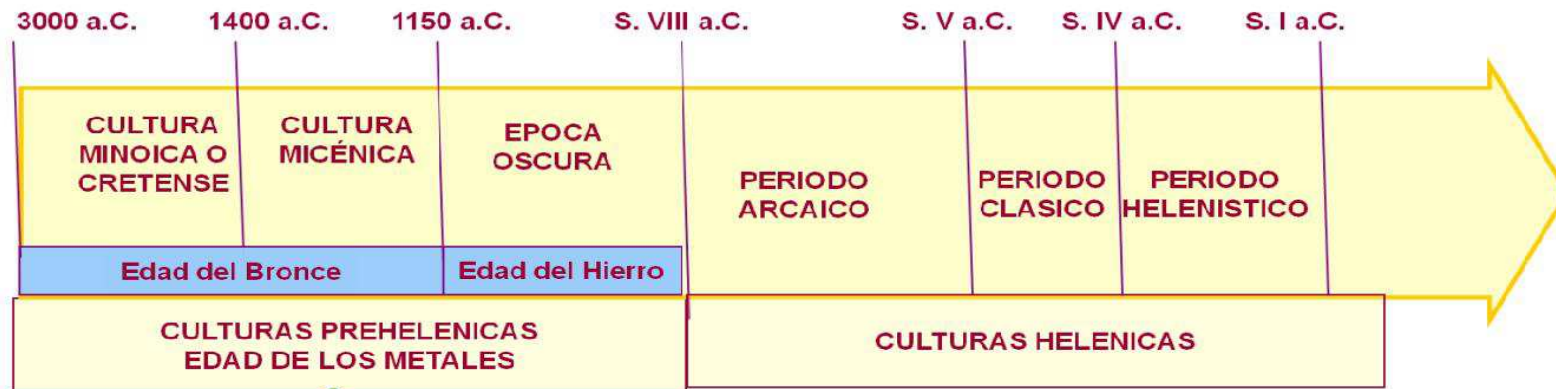
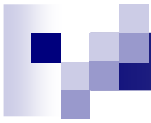
LA REPRESENTACIÓ GRÀFICA DEL TEMPS

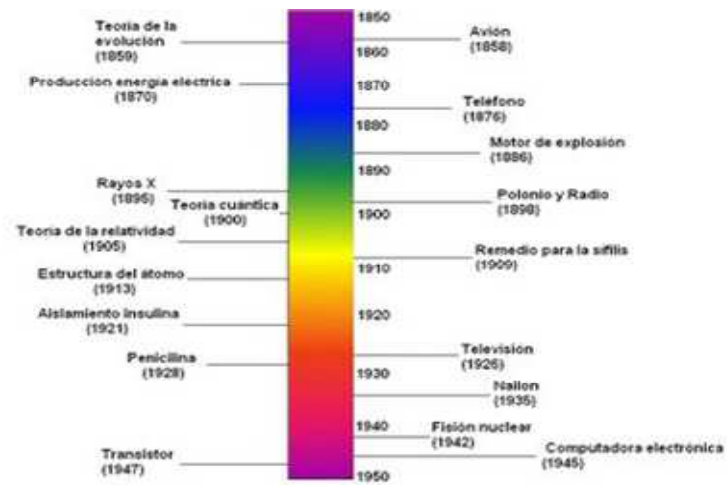
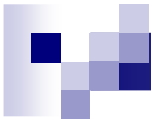
El temps es pot **representar gràficament mitjançant un eix cronològic**. És un gràfic lineal, horitzontal o vertical, que ens permet disposar-hi, de manera ordenada, una sèrie de fets i etapes històriques. Per dibuixar un eix cronològic pots seguir els passos següents:

1. **Determinar el període històric** que representaràs. Per ex., els grans períodes de la civilització romana: monarquia, república, Imperi. En total, 13 segles.
2. **Tria la unitat de mesura i l'escala**. En aquest cas, la unitat de mesura poden ser els segles i a cada segle li correspondrà un centímetre de l'eix.
3. **Dibuixa un rectangle i divideix-lo en centímetres**. Anota el nom dels segles on correspongui. També pots dividir cada centímetre en 5 parts. Cadascuna correspondria a 20 anys.

monarquia

república

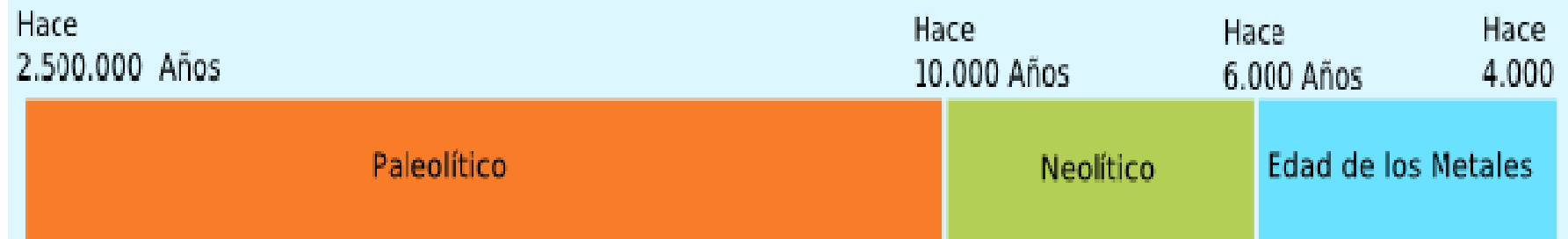
imperi

4. **Situar-hi els esdeveniments.** Divideix amb una línia cada període i anota'n el nom. Per tal de facilitar la lectura pots pintar cada període d'un color diferent.
5. **Afegeix-hi dates clau.** Si cal, pots afegir-hi aïngim element significatiu, anotant la data concreta i el fet esdevingut.

Representar períodes molt llargs

Quan en un mateix eix volem situar-hi períodes molt llargs, els passos son els mateixos però **canvia l'escala**.

Cronologia de la Prehistoria

Origen del ser humano
De 2 a 3 millones de años a. C

P R E H I S T O R I A

**INVENCIÓN
DE LA ESCRITURA**

H I S T O R I A

4.000 a. C

Nacimiento de Cristo - año 1

Caída del Imperio Romano (476 d. C.)

Descubrimiento de América (1492 d. C.)
Revolución Francesa (1789 d. C.)

E. ANTIGUA

E. MEDIA

E. MODERNA

E. CONTEMP.

Edats de la història

Els historiadors han dividit la història de la humanitat en dues gran etapes: prehistòria i història.

- **La prehistòria**, des de l'aparició de l'ésser humà fins a la del primer document escrit. D'aquesta etapa tan sols existeixen fonts materials i gràfiques.
- **La història**, des de l'aparició dels primers escrits fins als nostres dies. Per això, aquest període també disposem de fonts escrites.

Aquestes dues etapes es divideixen al seu torn en diferents períodes o edats. El pas d'una edat a una altra es determina a partir de fets històrics que han suposat un canvi radical en la nostra societat, sense tenir en compte el que ha passat en altres parts del món. Així doncs aquesta divisió es diu que és **eurocèntrica**.

Fets que determinen l'inici i el final de les edats històriques:

etapa	cronologia	Fet d'inici	Fet de termini
Prehistòria	Del 2'5 milions d'any fins al 3.000 a.C.	Aparició de l'ésser humà (fa 2500000 anys)	Aparició de l'escriptura (3000 a. C.)
Edat antiga	Del 3.000 a.C. fins al 476 d.C.	Aparició de l'escriptura	Caiguda de l'imperi romà(476 d. C.)
Edat mitjana	Del 476 d.C. fins l'any 1453	Caiguda de l'imperi romà	Presa de constantinoble pels turcs (1453)
Edat moderna	Del 1453 fins l'any 1789	Presa de constantinoble	La revolució francesa (1789)
Edat contemporània	Del 1789	Revolució francesa	

Prehistoria

Antigüedad

Edad Media

Edad Moderna

Edad

Contemporanea

-3000

-2000

-1000

0

476

1000

1453

1789

Alta

Baja

s.XXI

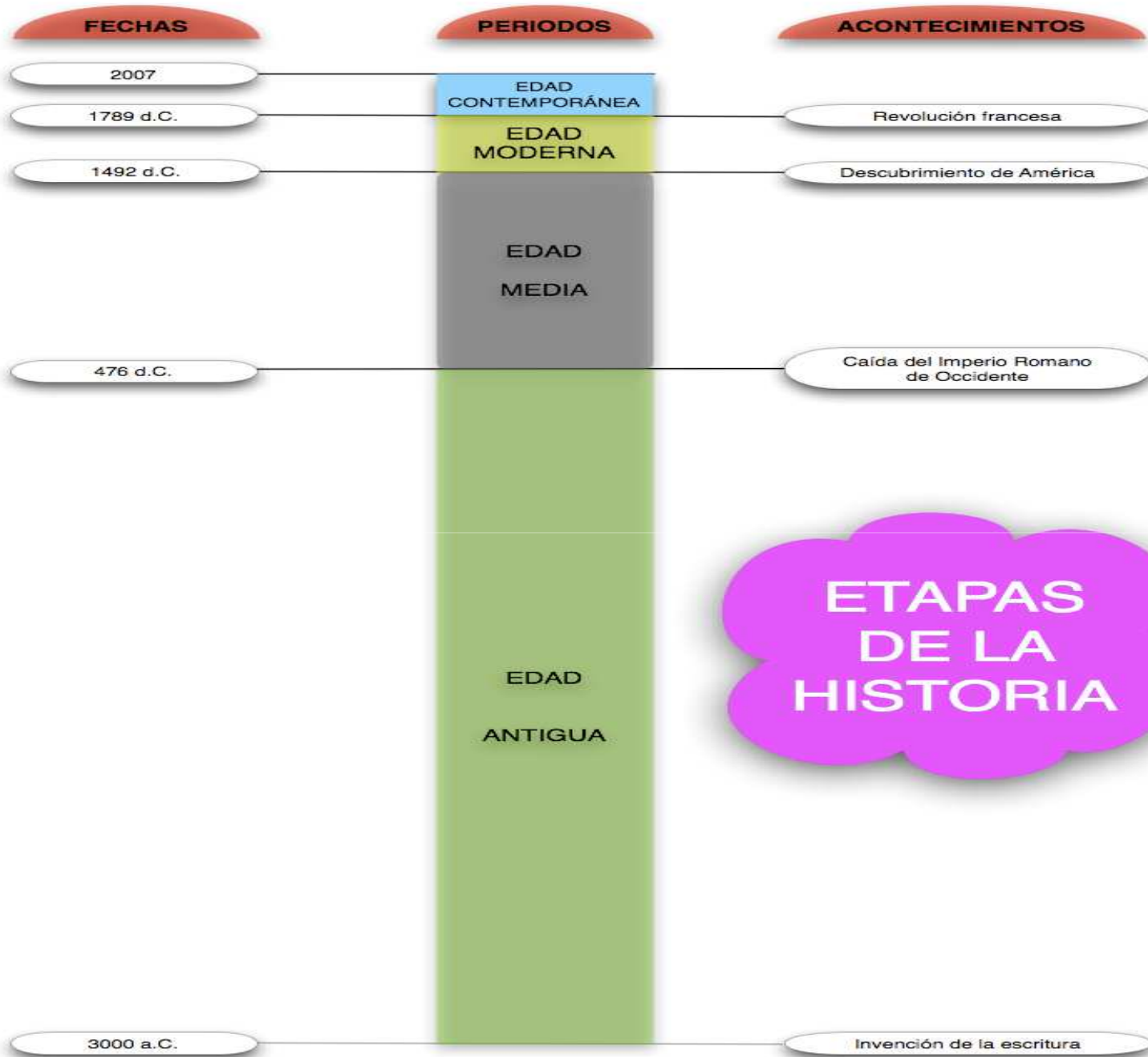
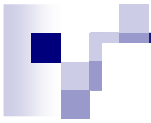
Hallazgo más antiguo de la escritura.

Nacimiento de Jesús Cristo

Invasiones germanas, cae el Imperio Romano de Occidente

Invasiones arabs, cae el Imperio Romano de Oriente, Constantinopla

Revolución Francesa, toma de la Bastilla

Nombre de la etapa	Cronología	Hecho con el que comienza	Hecho con el que termina	
	Desde	hasta		
Paleolítico	2,5 millones de años	10.000 a.C.	Origen del hombre	Revolución Neolítica
Neolítico	10.000 a.C.	3.000 a.C.	Revolución Neolítica	Invencción escritura
Edad Antigua	3.000 a.C.	476 a.C.	Invencción escritura	Caída Imperio Romano
Edad Media	476 a.C.	1453	Caída Imperio Romano	Toma de Constantinopla por los turcos
Edad Moderna	1453	1789	Toma de Constantinopla	Revolución Francesa